

Drivejen – et kulturhistorisk vejforløb

Af Kristian Puggaard, cand.mag.

Et internationalt projekt

I årene 2003-2006 har Danmark, Norge, Sverige, Tyskland, Holland, Skotland og England samarbejdet om at skabe en kulturhistorisk vandrerute rundt om Nordsøen. 26 amter og kommuner har deltaget i projektet, som for nyligt er blevet succesfuldt tilendebragt.

Vandreruten følger historiske veje, og ved seværdigheder langs ruten formidles den tilhørende historie: Der er opsat talrige informationstavler med oplysninger om naturen, bygninger og personer.

Internationalt bærer vandreruten navnet "The North Sea Trail", mens den del af ruten der går igennem Vest – og Sønderjylland har fået navnet Drivejen. Drivejen strækker sig fra Limfjorden til Leck i det nordlige Tyskland, og vejen er sammenlagt over 200 km lang.

Drivejen består af mange små stier og veje, og i Vest – og Sønderjylland løber den snoede vej blandt andet igennem Varde, Bramming, Ribe, Skærbæk og Løgumkloster. Den valgte rute følger den historiske Oksevej, der således er blevet vakt til live igen. I visse tilfælde er der dog valgt parallelle vejforløb, idet den oprindelige Drivevej i dag er identisk med trafikerede hovedveje.

Den historiske Drivevej

Drivejen var en handelsvej, der har fået sit navn, fordi der ad denne vej blev drevet okser fra de jyske gårde ned til markederne i Lübeck, Hamburg og Nederlandene. Arkæologiske fund viser, at der allerede før 700-tallet var etableret vidtstrakte handelskontakter igennem Jylland. Drivejen kom imidlertid først for alvor i brug i 1400-tallet, og færdslen på vejen ophørte først i midten af 1800-tallet, hvor jernbanerne overtog transporten.

I Drivejens storhedstid har der været tale om en betydelig trafik. I 1500-tallet udførte Danmark omtrent 50.000 okser om året. Selv om det primært var okser, der blev transporteret ad Drivejen imod markederne i syd, foregik der også en transport af heste, gæs og grise. Varer som uld og jydepotter blev ligeledes fragtet via jordvejene.

Driveren og hans færden

Turen ned igennem Jylland til markederne i Tyskland og Nederlandene var ikke ligefrem en afslappende oplevelse for driveren. Det har tværtimod været en udmattende tur på træsko med genstridige stude. Gåturen varede ca. 14 dage, og den foregik i al slags vejr. Derfor var mad, drikke og hvile undervejs påkrævet. Langs Drivejen skød der igennem århundrederne kroer op, som fungerede som faste holdpunkter på turen.

Nogle af kroerne er stadig i brug i dag. Det gælder for eksempel Ølufvad Kro, som ligger øst for Esbjerg. Denne gamle stuedriverkro blev opført allerede i 1677 – men den nuværende bygning er dog fra 1830.

Studene udskibes

Den lange vandretur sled også på kvæget. På turen mistede en stud en betydelig del af sin vægt, og derfor var det ofte udmagrede dyr, der ankom til markederne. Skaden var dog ikke uoprettelig, idet den jyske stud var kendt for hurtigt at kunne tage sin vægt på igen. Trods dette faktum begyndte man i 1500-tallet at sejle studene frem til handelspladserne fra udskibningssteder for at spare dem for den lange gåtur. Resultatet af

dette tiltag var, at dyrene ved ankomsten til markederne vejede op imod 40 kilo mere end, hvis de var gået hele vejen.

I Vestjylland var kendte udskibningssteder for eksempel Hjerting og Hviding Nakke. Sidstnævnte var Ribes udskibningssted.

Nutidens stednavne røber historien

I dag afslører mange af Vestjyllands stednavne, at de forskellige lokaliteter har haft en betydning i forhold til Drivevejen og dens trafik. Ord som "bro" og "vad" angiver, at der på det konkrete sted kunne passeres et vandløb. Stednavne som Gredstedbro og Ølufvad henviser derfor til deres tidligere status som pejlemærker i de gamle vejforløb.

En afsluttende opfordring

Drivevejen ligger nu åben, og de mange stier er blevet skiltet. Derfor er der nu en anledning til at komme ud at gå i naturen – også endda ad kulturhistoriske veje.

Yderligere information:

" Drivevejen - ad stuedrivernes spor i det vestlige Jylland" (2006)

Se desuden websiden www.northseatrail.org

Artiklen er en let redigeret udgave af en artikel første gang publiceret på Esbjerg Museums hjemmeside 2007